

нас до глибшого розуміння того, що означає бути людиною в умовах складності та невизначеності сучасного світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Власевич-Хоркава Т. Свобода та проблема ідентичності в французькій філософії екзистенціалізму. URL: <https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/article/view/483/503>
2. Прудка Т. Свобода в екзистенціальній філософії Сартра. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/26551/Prudka.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Лях В. В. Концепт свободи в екзистенціалізмі Ж.-П.Сартра: зміна онтологічних підстав. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/be41e777-820f-4edf-9ecd-26ef772e21df/content>
4. Сартр Ж.-П. Екзистенціалізм – це гуманізм. URL: [file:///C:/Users/admin/Downloads/admin,+2%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/admin/Downloads/admin,+2%20(2).pdf)

РЕЦЕНСІЯ ТВОРЧОСТІ АРТЮРА РЕМБО В УКРАЇНСЬКОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Вікторія Свинар

*студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Раїса Чорній

*кандидатка філологічних наук доцентка
кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Французький письменник Артур Рембо (Arthur Rimbaud, 1854-1891) в історії світової літератури посідає особливе місце. Яскравий представник культурного життя Франції останньої третини XIX століття лише за дуже короткий час свого творчого натхнення (1868-1871) залишив художній спадок, який і до сьогодні привертає увагу численних шанувальників художнього слова.

В світовій культурі А. Рембо характеризується як неймовірно талановита та водночас зухвало бунтарська особистість. Серед митців-сучасників А. Рембо, з легкої подачі П. Варлена, був «ангелом і демоном», для С. Малларме творчість А. Рембо - «безпрецедентна пригода в історії

мистецтва». За А. Рембо закріпилося кліше «найзухвалішого порушника поетичного етикету» останньої третини XIX століття, «напівбога внутрішньої свободи», «розбійника інстинкту».

Віктор Гюго, оцінюючи поетичний талант молодого митця, порівнював А. Рембо з «Шекспіром у дитинстві!» (Shakespeare enfant!) [12].

Осмилюючи творчий феномен французького поета, А. Рембо порівнюють з Дж. Байроном, визнаючи геніальний дар А. Рембо називають «поетичним Моцартом» [1].

П. Елю-ар, Л. Арагон та інші французькі поети антифашистського Опору у передмові до підпільної збірки «Честь поетів» поставили А. Рембо поруч з У. Уїтменом, В. Гюго як одного з найбільших поетів громадянської мужності. Результатом такої високої оцінки стало Перше повне видання творів А. Рембо (1946) [].

За духом, поетичним світобаченням творчість французького митця була близькою і українським поетам. Слід зауважити, що цілісне сприйняття будь-якого інаціонального явища в культурі іншої країни не можливе без тлумачень, інтерпретацій, перекладних версій [11]. В 1930-х роках А. Рембо заговорив українською мовою. Юрій Клен (один із псевдонімів Бурггардта Освальда) перекладав поезію А. Рембо, а у 1935 році у львівському «Віснику» було опубліковано українське тлумачення «П'яного корабля» французького автора [2].

Активним популяризатором художньої практики А. Рембо був один із авторів розстріляного відродження Василь Бобинський (1898–1938), якому належать найкращі переклади поезій Артюра Рембо [3]. В. Бобинський не тільки перекладав, а й проживаючи в 1930-х роках у Харкові готував до друку окреме видання віршів французького поета в українській інтерпретації [9].

Українська скарбниця інтерпретацій творів А. Рембо представлена перекладацькою діяльністю Миколи Терещенка, Григорія Кочура, Миколи Лукаша, Олега Зуєвського, Василя Стуса, Дмитра Павличка, Григорія Латника, Михайла Москаленка, Михайла Литвинця, Ігора Андрущенко, Юрія Покальчука, Всеволода Ткаченка, Івана Петровця, Петра Осадчука, Романа Осадчука, Федора Воротнюка, Василя Чепурного.

Цікавою особливістю перекладацького досвіду українських митців є варіативність перекладів одного ж і того твору А. Рембо. Це послужило основою для подальшого художнього осмислення творчості французького автора в річищі порівняльного літературознавства. Показовою в цьому плані є дослідження С. Ткаченка «Роль часопросторової перспективи в перекладі (на матеріалі різномовних тлумачень одного вірша Артюра Рембо)» (2011), який представив власне оцінне судження про співвідношення першоджерела та його перекладних версій [11].

Велику роль у позитивно-зростаючому зацікавленні творчістю А. Рембо в Україні відіграли й оцінні судження видатного австрійського

письменника, критика, біографа, драматурга та журналіста Стефана Цвейг (Stefan Zweig). Захоплюючись неймовірним талантом сімнадцятилітнього Артюра Рембо, який в такому молодому віці вже став ушлявленим та знаменитим поетом, Стефан Цвейг вважав його твори шедеврами. Характеризуючи вірші французького поета, називає їх дикими, повністю вільними від усілякої естетичності, а самого поета відкривачем країни ілюзій, країни абсолютно нових можливостей для поетів [12]. Його літературно-критичний нарис «Артюр Рембо» став доступним для українського читача з відмінної подачі Василя Білоцерквівського.

Отож, на початковому етапі знайомства, зацікавлення, осмислення художньої практики А. Рембо головну роль відіграла українська школа художнього перекладу.

З появою наприкінці 1960-х років літературного угруповання українських поетів покоління після шістдесятників (Київська школа поезії) й активізувався інтерес до творчості Артюра Рембо. І саме в цей час, на думку К. Л. Коверзньєва, у Києві в середовищі інтелігенції витворився своєрідний культ Рембо. Сучасний український поет, прозаїк, літературний критик, журналіст пояснює таке явище особливим впливом творчості французького письменника зауважує, що найвідоміші українські верлібристи просто не могли оминати своєю увагою поезію А. Рембо, адже він уперше у французькій літературі почав уживати верлібр. Обґрунтованою є думка науковця і про позитивну рецепцію творчої манери письма А. Рембо сучасними молодими українськими поетами; «вплив Рембо на сучасних молодих українських поетів безсумнівний, бо верлібр і вільний вірш серед них нині домінує» [3].

Поезія А. Рембо знайшла своє відображення і у творчості нашої славетної Ліни Костенко. Осмислення образу французького поета-символіста, митця-вигнанця, бунтівника представлено у вірші-персоналії «Хлопчикок прийшов із Шарлевілью» із циклу «Силуети» [4]. Проблема ролі митця і мистецтва в суспільстві, недопустимість будь-яких обмежень у творчості є основоположною для обох митців.

Свідченням активного зацікавлення творчістю А. Рембо стали тематичні статті, розвідки, замітки, які почали з'являтися на сторінках періодичних видань «Проблеми літературознавства і художнього перекладу», «Всесвіт», «Слово і час», «Київська старовина». Творчість А. Рембо включена до шкільної програми «Зарубіжної літератури».

Особливим етапом становлення літературно-критичної думки стала публікація у серії «Скарбниця світового письменства» нової книги Сергія І. Ткаченка «Невідомий Артюр Рембо» (2019). В роботі представлені результати практичних та теоретичних особливостей літературної діяльності перекладача і перекладознавця (авторські інтерпретації поезій французького поета, аналітична есеїстика збагачена перекладознавчими, літературознавчими, мистецтвознавчими та культурологічними дослідженнями, поезії А. Рембо мовою першоджерела та авторський аналіз

перекладних версій з елементами компаративного аналізу).

Якщо про особливу увагу до творчості А. Рембо свідчать численні переклади його творів багатьма мовами світу, то про визнання мистецького таланту А. Рембо є велика честь називатися «Рембо» в національній культурі, як от «японський Рембо» - Чуя Накаха, один з визначних представників японського авангарду початку ХХ сторіччя [5].

В Україні «українським Рембо» називають Б.-І. Антонич (1909-1937). Науменко Н. В. у своїй праці «На нових шляхах пошуку «відповідностей»: сенсорика у французькій та українській поезії» досліджує лірику останньої третини ХІХ – першої половини ХХ століть. У центрі уваги науковиці творчість А. Рембо та Б.-І. Антонича. Аналізуючи творчість французького та українського поетів, Науменко Н. В. зазначає, що «про відкритість доробку обох зазначених поетів до порівняння свідчить їхня цікавість до віднайдення «відповідностей» між різними речами та явищами, у результаті якого конкретний словесний концепт опредмечується в образах і деталях навколишнього світу» [6].

В останні роки з'являються все більше публікацій літературно-критичному осмисленню «метеора світової поезії», проблемні статті з елементами компаративного дослідження.

Таким чином, активне звернення до творчості А. Рембо в українському культурному просторі розширило сприйняття художнього доробку французького поета-символіста, збагатило власну національну літературу і заклало підґрунтя для подальшого розширення міжнаціональних літературних взаємин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буртгардт Освальд. URL : <https://encyclopedia.com.ua/entry-464>
2. Василь Бобинський (1898–1938). URL : <https://nibu.kyiv.ua/exhibitions/643/>
3. Коверзнев К. Л. Старий рок-герой Артур Рембо. URL : <https://ukrlit.net/lib/koverznev/11.html>
4. Костенко Л. Хлопчик прийшов із Шарлевілю. URL : <https://www.facebook.com/lina.kostenko.v/photos/a>.
5. Москальов Д., Йожикова А. Японська традиція та західне новаторство у творчості Накаха Чуї. URL : <https://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/441/398>
6. Науменко Н. В. На нових шляхах пошуку «відповідностей»: сенсорика у французькій та українській поезії. URL : <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/09d1cac6-9875-4883-8456-d3da49cb497e/content>
7. Ніколенко О. М. Поезія французького символізму. Шарль Бодлер, Поль Верлен, Артур Рембо: Посіб. для вчителя. Харків: Ранок: Веста, 2003. - 143 с.
8. Рембо: поетичний Моцарт, ясновидець, авантюрист. URL : <https://soundcloud.com/kultpodcast/rimbaud>

9. Ткаченко В. Метеор світової поезії. URL : <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/286/>

10. Ткаченко С. «Роль часопросторової перспективи в перекладі (на матеріалі різномовних тлумачень одного вірша Артюра Рембо)». Слово і Час. 2011. №7. С. 77-82.

11. Чорній Р.П. Художній світ В.С.Моема в Україні та Росії: шляхита етапи освоєння: Монографія. Тернопіль; Підручники і посібники, 2009. 210 с.

12. Цвайг Ш. Артюр Рембо. URL : <https://maysterni.com/publication.php?id=157949>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБРАЗУ АННИ ЯРОСЛАВНИ У ФРАНЦУЗЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРИОГРАФІЯХ

Ангеліна Швець

*студентка факультету іноземних мов
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Назарій Слободян

*асистент кафедри романо-германської філології,
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Анна Ярославна (Анна з Києва) — це українка, яка змінила хід історії та стала важливим нагадуванням про вагомість міжкультурної взаємодії в контексті різних історичних епох.

Донька великого князя Ярослава Мудрого стала королевою Франції після одруження з королем Генріхом I. Цей шлюб став найвідомішим в історіографії серед дочок Ярослава Мудрого [6].

Середньовічні французькі *chansons de geste* (пісні про діяння) та німецькі хроніки з XI до XIII століття зображували Русь як землю великого багатства. Ярослав Мудрий провадив широку будівельну програму та підтримував дружні зв'язки із сусідніми західними правителями через військові та шлюбні союзи. Саме тому зв'язки з Руссю та те, що його дочка стала королевою-консортом в латинській християнській Європі, розглядалося позитивно в той час у західноєвропейських джерелах [4]. Зазначимо, що немає жодних доказів того, що латинські єпископи заперечували проти того, аби православна княжна стала нареченою для їх короля. Показовим є те, що французькі єпископи стали послами Генріха до